

GEGO

Desafiant estructures

Inauguració: Dimarts, 7 de novembre de 2006, 19.30h.

Dates de l'exposició: del 8 de novembre de 2006 al 14 de gener de 2007

Comissaris: Manuel J. Borja-Villel i Bartomeu Marí

Producció: Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) i Museu de Arte Contemporânea de Serralves, Porto

Gego (1912-1994) és, sens dubte, juntament amb les brasileres Lygia Clark i Mira Schendel, una de les artistes sud-americana més important de la segona meitat del segle xx. Les tres van iniciar la seva obra sota la influència, d'una banda, de l'art abstracte i cinètic dominant a l'Amèrica Llatina des dels anys cinquanta i seixanta i, de l'altra, del constructivisme d'arrel europea, per arribar finalment a propostes estètiques que s'allunyen del mite modern. Ara bé, mentre que avui dia l'obra de Clark i Schendel és reconeguda internacionalment, Gego continua essent una figura poc coneguda a Europa.

L'exposició del MACBA pretén corregir aquesta situació mostrant les diferents facetes de la seva trajectòria artística a través d'una selecció d'obres que comprenen el període d'entre el 1958 i el 1988. La mostra, concebuda com una antologia, fa especial èmfasi en el període central de la seva producció, representat per les *Reticuláreas* i els *Chorros*. L'obra de Gego constitueix un excel·lent exemple de l'evolució de l'art abstracte a l'Amèrica Llatina i es presenta, avui, sota el prisma de noves lectures que emfasitzen nocions desenvolupades per l'artista: l'escultura plantejada com a problema de tensió i forces, el paper decisiu de l'experiència corporal —no solament visual— de l'obra i la interacció de l'espectador i l'obra en un mateix espai.

Nascuda a Hamburg el 1912, Gego (Gertrud Goldschmidt) es va formar com a arquitecta a la Universitat de Stuttgart i va emigrar a Venèçuela el 1939, on es va iniciar en la pràctica de l'art dins de la tendència constructivista d'inspiració neoplasticista. En un entorn dominat per la influència de l'art cinètic i concret, Gego introdueix una veu pròpia que explora el comportament de la línia en l'espai contrastant-lo amb la il·lusió òptica i la fascinació per la massa o el material que tenien els seus contemporanis.

Compostes fonamentalment de línies i interseccions, les escultures de Gego organitzen i donen moviment a l'espai alhora que defineixen i emmarquen el buit. D'alguna manera, el buit és utilitzat en les seves obres com a element actiu, com a matèria modeladora de l'espai. Fugint del procés de la soldadura —que li significa dependre d'assistents o tècnics per fer les seves obres—, Gego idea un sistema d'acoblament de varetes metàl·liques que s'anirà depurant amb l'ús de materials industrials que, al seu torn, li permeten autonomia total en la seva producció. Les línies, xarxes i malles porten les seves escultures cap a una evolució en forma d'estructures geomètriques que van donant pas a formes orgàniques.

L'exposició s'inicia amb obres dels anys cinquanta en què es pot observar clarament el diàleg de l'artista amb el material (metall soldat) i la seva gradual evolució cap a la depuració de la línia en l'espai. Entre el 1957 i el 1971, Gego fa sèries de dibuixos en què s'observen sistemes de línies paral·leles a partir dels quals sorgiran les seves primeres escultures. Serà el 1969 quan iniciarà les *Reticuláreas* i durà a terme la que es considera la seva obra més emblemàtica: *Reticulárea*, exposada al Museu de Belles Arts de Caracas i pensada exclusivament per a aquest espai que ocupa completament. L'obra consisteix en un gran entramat de línies suspeses que, amb filferros enroscats en els seus extrems, permeten ser unides les unes a les altres o amb diverses alhora. En aquesta obra, l'espectador es transforma en actor i la seva percepció es converteix en una experiència corporal múltiple.

Reticulárea, construïda mitjançant l'acció de la costura i els sistemes de connectivitat entre línies, anirà evolucionant en forma d'escultures autònomes que ens remetent a una il·lusió d'infinitud, a una intenció de connectivitat. Gego va experimentar els problemes de composició i relació de volums en nombroses sèries de dibuixos, en les quals la línia s'expressa, primer, en formes triangulars per donar pas, posteriorment, a formes geomètriques i orgàniques d'una complexitat més gran. De fet, les estructures, línies i connexions en la seva obra ens parlen també de discontinuïtat, irregularitat i atzar, en què la potència conceptual contrasta amb la seva aparent fragilitat.

A partir del 1970-1971, Gego va crear els *Chorros* mitjançant un sistema similar d'articulació. En aquestes obres, les línies ja no estan en intersecció constant, sinó que cauen verticalment en un aparent desordre. La gravetat apareix aquí a través de la imatge del pes i de la «caiguda». Si les *Reticuláreas* es refereixen a una visió etèria de l'escultura, els *Chorros* introdueixen la imatge de la cascada, del líquid i del moviment suspès en el temps. L'exposició presenta un conjunt excepcional de tretze *Chorros* restaurats recentment i no exposats des de 1985, quan l'artista els va instal·lar al Museu de Barquisimeto a Veneçuela. L'ordre, l'harmonia i la precisió gairebé matemàtics, mostrats anteriorment en les obres de Gego, es transformen ara en caos, contingència i entropia.

En els anys setanta, Gego va investigar novament formes geomètriques en sèries com *Troncos* i *Esferas*, que ens recorden algunes de les exploracions formals dels seus treballs inicials. Els *Troncos* (1974) estan basats, una vegada més, en sistemes triangulars que es fan eco de les preocupacions del dibuix en l'espai però renoven l'interès de l'escultura com a objecte. Amb els *Troncos* i les *Esferas*, Gego va investigar la continuïtat de les seves obres a través d'instal·lacions en grups en els quals conviuen les preocupacions per l'estructura formal de l'objecte amb formulacions inèdites sobre l'ocupació en l'espai. Irrepetibles avui, aquestes instal·lacions poden veure's com un pas més

enllà en la consideració del volum i, sobretot, de la presència de l'espectador en l'espai.

La vulnerabilitat introduïda per Gego en la seva obra al final dels anys seixanta, visible a través de sistemes oberts i que va ser possible gràcies a la fragilitat i flexibilitat dels materials, li va permetre deformacions, i també convertir la transparència en motor de l'escultura. Aquesta paradoxa de l'estructura transparent, que la situa per sobre de les convencions de l'art del seu temps, es reflecteix clarament en els *Dibujos sin papel* que tanquen l'exposició. Elaborats amb freqüència amb materials de rebuig dels quals disposava en el seu taller, els *Dibujos sin papel* suren a la paret amb formes de nou atzaroses o ordenades geomètricament. La varietat de grandàries i de combinacions formals dóna testimoniatge de la dedicació que, al final de la seva vida, Gego seguia concedint a l'acoblament, als materials pobres i a l'experimentació formal.

CATÀLEG:

Amb motiu d'aquesta exposició, el Museu d'Art Contemporani de Barcelona ha publicat, en coedició amb el Museu Serralves de Porto, el catàleg "Gego. Desafiando estructuras", que inclou textos de Mònica Amor, Yve-Alain Bois, Guy Brett i Iris Peruga, i que fa un repàs per la trajectòria de l'obra de Gego.
